

ΕΠΕΤΕΙΑΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

1^η Σεπτεμβρίου 1939

Η έναρξη του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου

Βασίλειος Α. Κωνσταντινόπουλος

Την 1^η Σεπτεμβρίου 1939, στις 4:45 το πρωί οι γερμανικές στρατιωτικές δυνάμεις, μετά από ένα πλαστό συνοριακό επεισόδιο, επιτέθηκαν στην Πολωνία. Η εισβολή αυτή αποτελούσε το αποκορύφωμα των πραξικοπημάτων που άρχισαν με την ανοχή ή τη συνενοχή της Δύσης το 1934, οπότε η Γερμανία επανεξοπλίστηκε κατά παράβαση της Συμφωνίας των Βερσαλλιών (1918), και συνεχίστηκε το 1935 με την προσάρτηση του Saar, το 1936 με την κατάληψη της αποστρατικοποιημένης περιοχής του Ruhr, το 1938 με την προσάρτηση της Αυστρίας (Anschluss 13 Μαρτίου) και με τη συμφωνία του Μονάχου (Munchener Abkommen 29 Σεπτεμβρίου). Ειδικά η Συμφωνία του Μονάχου χαρακτηρίστηκε θρίαμβος του Hitler και ταυτόχρονα το Βατερλώ της κατευναστικής πολιτικής που προωθούσαν οι πρωθυπουργοί της Αγγλίας και της Γαλλίας, Chamberlain και Daladier αντίστοιχα. Ο τελευταίος, μαζί με τον υπουργό Εξωτερικών Bonnet, διακήρυσσαν ότι «η Συμφωνία του Μονάχου έσωσε την ειρήνη», ενώ ο Chamberlain, επιδεικνύοντας το υπογεγραμμένο έγγραφο, υποστήριζε ότι «έχουμε ειρήνη μετά τιμής». Σε αυτή την απόθμενη ελαφρότητα απάντησε ο Churchill «ούτε την ειρήνη διασώσατε, ούτε την τιμή των ελευθέρων κρατών, γιατί σε λίγο θα έχουμε πόλεμο». Οι εξελίξεις τον δικαίωσαν, καθώς ο Hitler έξι μήνες αργότερα κατέλαβε ολόκληρη την Τσεχοσλοβακία, μη περιοριζόμενος στη Σουδητία και την εργοστασιακά προηγμένη (πβ. SKODA) αυτή χώρα.

Η ιστορική δικαίωση του Churchill ακολούθησε και στο Σύμφωνο Molotov – Ribbentrop στις 23 Αυγούστου 1939, το οποίο έδωσε τη δυνατότητα στους δύο συνεργάτες να μοιραστούν την Πολωνία, αφού η Σοβιετική Ένωση για λόγους επέκτασης του αμυντικού της πεδίου επιτέθηκε από ανατολικά στην Πολωνία. Ο δύσμοιρος πολωνικός στρατός, με άλογα και δόρατα, δεν μπορούσε να αντιμετωπίσει τη νέα πολεμική τακτική του Blitzkrieg (κεραυνοβόλου πολέμου) που εγκαινίασε η Wehrmacht.

Οι Αγγλο-Γάλλοι παρέμειναν απλοί θεατές ενός αφνίδιου θανάτου, ενώ οι Σοβιετικοί αμαύρωσαν την κατοχή με τη σφαγή 4.000 Πολωνών αξιωματικών στο Katyn, όπως παραδέχθηκε μετά το 1990 ο Μ. Gorbatchov. Οι Δυτικές δυνάμεις δεν οδηγήθηκαν σε αναγκαία συμπεράσματα από τον πόλεμο - αστραπή, με αποτέλεσμα να συντριβούν κατά την επίθεση στη Δύση, στις 10 Μαΐου 1940, μέσω των Αρδεννών, πληρώνοντας έτσι και την κατευναστική τους πολιτική και την προσκόλλησή τους σε στρατιωτικά δόγματα του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Το μεγαλύτερο όμως κόστος, λόγω της τρέλας των δικτατόρων που ονειρεύονταν επέκταση του Lebensraum, πλήρωσε η ανθρωπότητα που ενεπλάκη σε ανθρωποσφαγές, καταστροφές υλικών πόρων, ολοκαυτώματα των 6 εκατομμυρίων Εβραίων και ερημώσεις. Υπολογίζεται ότι περίπου 50 εκατομμύρια άνθρωποι υπήρξαν θύματα αυτής της καταστροφικής περιπέτειας, που άλλαξε τη μορφή του κόσμου με τη δημιουργία δύο σφαιρών επιρροής, την εμφάνιση νέων απειλητικών τεχνολογιών (αεριοθούμενα, πύραυλοι, ατομικές βόμβες, κ.λπ.) και τη συγκρότηση ενός παγκόσμιου συστήματος ασφαλείας, τον ΟΗΕ, χωρίς εγγυήσεις σταθερότητας της ειρηνικής συνύπαρξης και χωρίς αποτελεσματική επίλυση διαφορών. Ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος έληξε στις 2 Σεπτεμβρίου 1945, με την ελπίδα ότι η ανθρωπότητα δεν θα ξαναζήσει παρόμοια περιπέτεια.